

РЕШЕНИЕ

№ 1776

гр. София, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 5 състав,
в публично заседание на 07.03.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Владимир Николов

при участието на секретаря Мая Георгиева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **8648** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от АПК, вр. чл. 284 и сл. ЗИНЗС.

Образувано е по искова молба с вх. № 32268 от 08.09.2023 г. от И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], понастоящем изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Софийски централен затвор /СЦЗ/, [населено място], [улица], чрез адв. И. Ю., срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието, като претендира обезщетение в размер на 50 000 лв. за причинени му неимуществени вреди от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници, по време на престоя му в СЦЗ за периода от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г., ведно със законната лихва за периода от 09.09.2023 г. до окончателното заплащане на обезщетението, и направените по делото разноски.

В съдебно заседание, ищецът лично и чрез писмени бележки на процесуалния си представител, поддържа така предявения иск.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез писмено становище на процесуалния си представител, счита исковата молба за неоснователна и недоказана. Поддържа съображенията изложени в писмения отговор. Претендира се юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за основателност на исковата молба, като размера бъде определен от съда по справедливост.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-ГРАД след като обсъди доводите на страните и прецени представените по делото доказателства, приема за установено от

фактическа страна следното:

Ищецът И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], изтърпява наказание лишаване от свобода в Затвора С., където е постъпил на 23. 12. 2006 г. Освободен е на 04. 02. 2020 г. и отново е постъпил там на 23. 10. 2020 г.

С подадената искова молба ищецът претендира заплащане на обезщетение в размер на 50 000 лв. за причинени му неимуществени вреди от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници, като претенцията е единствено във връзка с ухапванията от дървеници по време на престоя му в СЦЗ за периода от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г. Към исковата молба е приложен Доклад на Националния превантивен механизъм към Омбудсман на Република България относно проверки в ГДИН и местата за лишаване от свобода.

С писмен отговор от 25. 10. 2023 г., ответникът прави възражения за неоснователност на иска. Представя медицински справки, епикризи, справки за помещенията в които е настанен ищецът и протоколи за извършена дезинфекция, дезинсекция и дератизация.

Допълнително са представени протоколи за извършени проверки и предписания на Столична регионална здравна инспекция в Затвора С..

По делото е разпитан, като свидетел и лишения от свобода Р. М. Й..

При така установените факти, АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-ГРАД обосновава следните правни изводи:

Искът е допустим, като предявен срещу надлежен ответник, а разгледана по същество исковата молба е ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛНА по следните съображения:

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

На основание чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Съгласно ал. 2 на същия член, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

С настоящата искова молба се претендира, че вредите са настъпили от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници по време на престоя му в Затвора С..

С отговора на исковата молба се сочи, че има сключени договори за извършване на дезинсекция със специализирани фирми, като фактът на извършените дейности по пръскане с препарат срещу вредители, се потвърждава от приложените протоколи за това.

Сочи се също така от ответника, че видно от приложените медицински справки, не са заявени оплаквания от страна на ищеца, свързани с ухапвания от насекоми.

По делото е разпитан, като свидетел лишения от свобода Р. М. Й., чиито показания съдът кредитира доколкото не са в противоречия със събраните по делото писмени доказателства и представените от ответника справки.

Видно от неговите показания, същият пребивава в Затвора С. в 7 група, трето спално помещение, като ищецът е настанен там преди около година. Условията в килията са тежко мизерни, като има хлебарки и дървеници. Въпреки че периодично се пръска против насекоми, няма ефект от това. Свидетелят сочи, че дори и лятото, въпреки че е много топло, спят с връхни дрехи, за да се предпазят от ухапване на дървеници. Виждал е ищецът да получава алергични реакции от ухапвания от дървеници, като лично го мазал с мехлеми.

Съдът намира, че в конкретния случай безспорно от страна на ответника се предприемат някакви действия за премахване на популациите от хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода и конкретно в Затвора С., но тези мерки не са достатъчни и ефективни.

Безспорно от показанията на свидетеля се потвърждава, че въпреки периодичните пръскания против насекоми, същите нямат ефект. В тази връзка са докладите на О. на Република България, свободно достъпни на интернет страницата му, както и представения по делото доклад на Националния превантивен механизъм. В отдел Хигиена на този доклад (стр. 16 от делото) изрично се сочи, че проблемът относно наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода също е системен. Независимо от периодичното месечно пръскане, то е неефективно.

В тази връзка са и представените протоколи от Столична регионална здравна инспекция за извършени проверки в Затвора С., по конкретни сигнали и оплаквания от дървеници и дадените предписания във връзка с констатирани живи екземпляри на постелна дървеница.

Предвид изложеното, установеният системен проблем с дървениците, при който дезинсекцията не е ефективна, съдът приема за достатъчен да обоснове нарушение на чл.3, ал.2, вр. ал. 1 от ЗИНЗС поради липса на активни и ползотворни действия на затворническата администрация в борбата с дървениците, чието доказано наличие и ухапвания по ищеца обосновават обстоятелства, които уронват човешкото достойнство, пораждат чувство на страх, незащитеност и малоценност.

Съдът приема за достигнат прага на суровост за установяване на нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, респ. чл.3 от ЗИНЗС, тъй като наложеното наказание „лишаване от свобода“ не трябва да е свързано със стрес и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието. Наличието на дървеници в помещенията не е свързано с неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието, а безспорно го надхвърля и е в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с недостатъчните усилия на затворническата администрация по справяне с този системен проблем.

С оглед презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът приема за доказани наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за лишаване от свобода, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане.

Исковата претенцията обаче е предявена единствено поради наличие на дървеници,

което следва да бъде съобразено при определяне размера на обезщетението в смисъл, че пълният посочен размер на обезщетения в най-новите решения на ЕСПЧ е неприложим към настоящия случай, доколкото той касае кумулативен ефект от различни оплаквания при изтърпяване на наказанието, какъвто не е настоящият случай.

Изложеното е основание за съда да определи размер на обезщетението под посочения от ЕСПЧ размер или такова в размер на 4 лева на ден, което би било справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди.

В същото време, съдът намира, че това обезщетение не следва да се присъжда за целия претендиран период, който е заявен от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г.

Видно от представената (стр. 35) справка, Ж. е освободен на 04. 02. 2020 г. и отново е постъпил там на 23. 10. 2020 г., поради което този период следва да се изключи от периода, за който се претендира обезщетение.

Освен това, от медицинска справка (стр. 38) е видно, че И. Ж. е постъпил във вътрешно отделение на Специализирана болница за активно лечение на лишени на свобода на 21. 08. 2020 г., като същото се потвърждава и от приложената епикриза (стр. 39), според която е изписан на 22. 07. 2022 г.

Видно и от докладна записка ИСДВР Ч. (стр. 36) Ж. първоначално е бил пациент в СБАЛЛС, а впоследствие е назначен за болногледач в това място и изпълнява тази позиция до 26. 10. 2022 г. Видно и от справка от ИСДВР А. (стр. 37), Ж. е настанен в 7-ма група на 28. 10. 2022 г.

Горепосочените докладни записки и справки, не са оспорени от процесуалния представител на ищеца, поради което съдът намира за доказани, отразените в тях данни за престоя на ищеца в Затвора С. и СБАЛЛС С..

Доколкото обаче, както твърденията в исковата молба, така и показанията на свидетеля, и събраните по делото писмени доказателства касаят единствено наличието на дървеници в Затвора С. и не се отнасят за помещенията в СБАЛЛС С., съдът намира, че престоят в болничното заведение също следва да се изключи от претендирания период на обезщетение.

Предвид гореизложеното съдът намира, че следва да се присъди обезщетение в размер на 4 лв. на ден за периода от 08. 09. 2018 г. до 03. 02. 2020 г. и от 27. 10. 2022 г. до 08. 09. 2023 г. или общо 830 дни, за които се дължи 3320 лв. обезщетение.

Тази сума следва да се присъди със законната лихва от предявяване на иска на 08.09.2023 г., но се претендира такава от 09. 09. 2023 г. до окончателното й изплащане, поради което именно от тази дата следва да се присъди. За разликата до предявения размер искът следва да бъде отхвърлен.

При този изход на спора следва да бъде осъден ответника да заплати направените по делото разноски, които са в размер на 10 лв. държавна такса и да се присъди на адв. Ю. адвокатско възнаграждение за осъществената безплатна правна помощ. Съобразно присъденото обезщетение от 3320 лв. минималното възнаграждение по чл.7, ал.2, т.2, вр. чл.8, ал.1 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е 632 лв.

В хипотезата на частично уважаване на иска, не е предвидена възможност за заплащане на ответника на юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да му се присъжда.

Така мотивиран, Административен съд София-град, I-во отделение – 5 състав:

Р Е Ш И :

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., [улица], да заплати на И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], сумата в размер на 3320 (три хиляди триста и двадесет) лв., представляващи обезщетение за претърпени неимуществени вреди поради лошите условия в Затвора С. и ухапванията от дървеници за периода от 08. 09. 2018 г. до 03. 02. 2020 г. и от 27. 10. 2022 г. до 08. 09. 2023 г., както и законната лихва върху главницата, за периода от 09.09.2023 г. до окончателното заплащане на обезщетението, като ОТХВЪРЛЯ иска за останалата част до претендираната сума от 50 000 лв. и за останалия период.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., [улица], да заплати на И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], сумата в размер на 10 (десет) лева, представляващи разноски за държавна такса.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., [улица], да заплати на адв. И. В. Ю. от Адвокатска колегия С., личен номер [ЕГН], адвокатско възнаграждение по настоящото дело в размер на 632 (шестстотин тридесет и два) лева.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София - град, в 14-дневен срок от съобщението.

СЪДИЯ: